

บทที่ 4 ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัย การจัดการความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา : กรณีศึกษาโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง ได้ผลการดำเนินการดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุงจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาที่ 6 เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน เป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้มีการศึกษา จากแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ระบบการบริหารจัดการของโรงเรียน มีการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการในลักษณะคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีการส่งเสริมให้พัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการจัดการศึกษา และสืบสานวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยได้กำหนดไว้เป็นพันธกิจหนึ่งของโรงเรียน

ชุมชนที่เป็นพื้นที่ศึกษานี้ มีลักษณะคล้ายกันคือประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นอยู่ในพื้นที่มานานแล้วมีความรักและสามัคคีในชุมชน ชาวบ้านมีความเชื่อและเลื่อมใสในพุทธศาสนา มีการดำเนินชีวิตค่อนข้างเรียบง่าย ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยดี มีพื้นที่ 4 หมู่บ้านที่ติดกับป่าสงวนแห่งชาติป่าหนองเต็ง-จักราช คือหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทอง หมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้างและหมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง ส่วนหมู่ที่ 4 ตำบลช้างทอง อยู่คนละฝั่งถนนกับป่าสงวนแห่งชาติ ป่าหนองเต็ง-จักราช ชาวบ้านทั้ง 5 หมู่บ้านมีการเข้าไปใช้ประโยชน์ จากป่าหนองเต็ง-จักราช เช่น การหาอาหารป่า หาสมุนไพรในป่า ในแต่ละหมู่บ้านมักจะมีผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพร

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับดีมาก ชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนดีมาก ทุกครั้งที่โรงเรียนขอความร่วมมือ ชุมชนเชื่อมั่น ให้เกียรติ และศรัทธาในตัวครูและโรงเรียน โดยเฉพาะหากทางโรงเรียนให้ความสำคัญมีความจริงจังกับงานนั้นๆ มาก ชุมชนก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและจริงจังมากด้วย เช่น ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมให้นักเรียน สืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำรงชีวิตประจำวันจาก ผู้สูง อายุในบ้าน เช่น การทำแกงขี้เหล็ก แกงหัวตาล วิธีการเลี้ยงหลาน ชุมชนมีการขอความร่วมมือ จากโรงเรียนบ้าง ส่วนมากมักจะเป็นการขอใช้สถานที่ และหากมีกิจกรรมใดๆ ที่ชุมชนจัดโรงเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับชุมชนเป็นประจำ โรงเรียนให้ความสำคัญแก่ชุมชน โดยได้จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ไว้ ซึ่งเป็นการเก็บบันทึกข้อมูลบุคคลที่เป็นแหล่งความรู้ไว้ และมีการมอบรางวัลในโอกาสสำคัญ เช่น รางวัลแม่ผู้บำเพ็ญประโยชน์

4.2 สำนวจความรู้อี้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ โดยกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้

เมื่อได้เข้าพบ ครู และผู้ใหญ่บ้านเพื่อแจ้งรายละเอียดกิจกรรมในงานวิจัยนี้ และรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ปรากฏว่ามีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 70 คน ซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียนโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2551 และชาวบ้าน หมู่ที่ 3 (บ้านหนองเต็ง) หมู่ที่ 4 (บ้านโนนพยอม) และหมู่ที่ 5 (บ้านหนองม่วง) ตำบลช้างทอง , หมู่ที่ 3 (บ้านหนองหอย) เทศบาลตำบลท่าช้าง และ หมู่ที่ 15 (บ้านพิมาน) ตำบลท่าช้าง ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นางกาญจน์ลักษณ์ สืบสุวรรณ	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
2. นางวิลาวัลย์ พิณพิมาย	ครู คศ.2
3. นางกนกวรรณ แพทย์กระโทก	ครู คศ.3
4. นางนอร ไพศาลวรรณ	ครู คศ.2
5. นางชนาพร พิมพ์ทอง	ครู คศ.2
6. นายวินัย ทองภูบาล	ครู คศ.2
7. นายศรชัย ธรรมบันเทิง	ครู คศ.2
8. เด็กชายพีระพล ชำนาญกลาง	นักเรียนชั้น ม. 2/3
9. เด็กหญิงสุริวรรณ ทองนาค	นักเรียนชั้น ม. 2/3
10. เด็กหญิงสุพรรณณี วิมลกลาง	นักเรียนชั้น ม. 2/3
11. เด็กหญิงดวงสมร บ่อพิมาย	นักเรียนชั้น ม. 2/3
12. เด็กหญิงรติกร ปิยางสุ	นักเรียนชั้น ม. 2/3
13. เด็กหญิงจอมขวัญ ฤทธิพันธ์	นักเรียนชั้น ม.3/5
14. เด็กหญิงดวงแข เหล็กอยู่	นักเรียนชั้น ม.3/5
15. เด็กหญิงอภิญา เทศดนตรี	นักเรียนชั้น ม.3/5
16. เด็กหญิงปาลิตา จิตชนะ	นักเรียนชั้น ม.3/5
17. เด็กหญิงปริยรัตน์ หมอกแก้ว	นักเรียนชั้น ม.3/5
18. เด็กชายพงษ์พัฒน์ ปิตะแสง	นักเรียนชั้น ม.3/5
19. เด็กชายอดิเรก แคะมะตัน	นักเรียนชั้น ม.3/5
20. เด็กชายถาวร ปานมน	นักเรียนชั้น ม.3/5
21. นางสาวกัณทิมา อินสุทธะ	นักเรียนชั้น ม.6/1
22. นางสาวจริยา คงกลาง	นักเรียนชั้น ม.6/1
23. นางสาวพรรณราย อินมะตัน	นักเรียนชั้น ม.6/1
24. นางสาวศิริรัตน์ วงศ์บ้านคู่	นักเรียนชั้น ม.6/1

25. นางสาวสิริธร พันธุ์หม	นักเรียนชั้น ม.6/1
26. นางสาวสุปราณี ฉิมพะเนา	นักเรียนชั้น ม.6/1
27. นายไพรัตน์ สงทา	นักเรียนชั้น ม.6/1
28. นายสุรชัย คบทองกลาง	นักเรียนชั้น ม.6/1
29. นางสาววิไลรัตน์ ทองนาค	นักเรียนชั้น ม.6/1
30. นางสาวธัญวรัตน์ เรือนคง	นักเรียนชั้น ม.6/1
31. นางสาวปิยวรรณ ภูทอง	นักเรียนชั้น ม.6/1
32. นางสาวนุชนาฏ เรือนคง	นักเรียนชั้น ม.6/1
33. นางสาวสาธิตา แมงกลาง	นักเรียนชั้น ม.6/2
34. นายณรงค์ศักดิ์ เหมือนประเสริฐ	นักเรียนชั้น ม.6/2
35. นายสิทธิโชค โนนโพธิ์	นักเรียนชั้น ม.6/2
36. นายอัมรินทร์รัตน์ ป้องทองกลาง	นักเรียนชั้น ม.6/2
37. นายพล บางหนู	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
38. นางปราณี ปรีใหม่	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
39. นายประกอบ พรหมจ้อยพะเนา	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
40. นางบุญสืบ แดนงเหลื่อม	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
41. นางสาววย บางหนู	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
42. นางลำพียง ยอดรัก	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
43. นางแถว ศักดาเดช (ยายที่วัด)	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
44. นางสาวท จำลองมุข (ยายที่วัด)	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
45. นางสาวพัชรินทร์ ดั่งมะตัน	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
46. นางสาวเสาวลักษณ์ แก้วมน	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
47. เด็กหญิงจอมขวัญ ฤทธิพันธ์	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
48. นางจำลอง ไกรกลาง	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
49. นางจรรยา เมินแก้ว	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
50. นางสกุล เพิ่มขุนทด	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
51. นางมาลี เทากระโทก	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
52. นางสาววย รัตนสิงห์	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
53. นางนิตยา รัตนะ	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
54. นางชื่น ทองจันทร์	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง

55. นางปิ่น จินงุเหลื่อม	ชาวบ้าน หมู่ที่ 3 เทศบาลตำบลท่าช้าง
56. นายประเสริฐ อางล้อม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง
57. นางจัต จิตสุธรรม	ชาวบ้านหมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง
58. นายสงัด สว่างโพธิ์กลาง	ชาวบ้านหมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง
59. นายชัยฤทธิ์ เข้มทิศ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
60. นางสมหมาย รัตนสิงค์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
61. นายกลิ่น เข้มทิศ	ชาวบ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
62. นางหนูทิป อ่อนวรรณะ	ชาวบ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
63. นางวิไล โมรานอก	ชาวบ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
64. นางอัญมณี เหล็กอยู่มะดัน	ชาวบ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
65. นายมี คำทองกลาง	ชาวบ้านหมู่ 3 ตำบลช้างทอง
66. นายสำเร็จ มาทองกลาง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลช้างทอง
67. นายบุญเหลือ เรื่องทองกลาง	ชาวบ้านหมู่ 4 ตำบลช้างทอง
68. นายบุญรุ่ง ฤทธิ์พันธ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ตำบลช้างทอง
69. นายพัน ยอดรัก	ชาวบ้าน หมู่ 5 ตำบลช้างทอง
70. นายบั้ง เอกคณาสิงห์	ชาวบ้าน หมู่ 5 ตำบลช้างทอง

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และได้ศึกษาในสถานที่จริง ผู้ที่มีความรู้จะเล่าเรื่อง บอกเล่า ความรู้อย่างเต็มที่ และผู้รับฟังให้ความสนใจ มีการจดบันทึก และถ่ายภาพประกอบ

ภาพประกอบที่ 1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ หมู่ที่ 3 ตำบลช้างทอง

ภาพประกอบที่ 2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ หมู่ที่ 4 ตำบลช้างทอง

ภาพประกอบที่ 3 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทอง

ภาพประกอบที่ 4 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ หมู่ที่ 3 ตำบลท่าช้าง

ภาพประกอบที่ 5 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ หมู่ที่ 15 ตำบลท่าช้าง

ความรู้ที่ได้จากการสำรวจ สอบถาม และการร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยครูนักเรียนและผู้รู้ในหมู่บ้านร่วมกัน ครูและนักเรียนเป็นผู้สอบถามข้อมูล ชาวบ้านและผู้รู้บอกเล่าความรู้จากประสบการณ์ และมีการศึกษาสำรวจในพื้นที่จริง ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้พบในการศึกษาครั้งนี้ส่วนมากเป็นความรู้เกี่ยวกับพืช เนื่องจากพื้นที่ทำการ ศึกษาอยู่ใกล้กับป่าสงวนแห่งชาติ ป่าหนองเต็ง-จักราช สามารถพบพืชได้หลากหลายชนิด และชุมชนก็ยังคงพึ่งพาทรัพยากรจากป่า ความรู้ที่พบมีทั้งที่พบเห็นสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นได้จริง และมีความรู้ที่เป็นคำบอกเล่ามีได้พบเห็นสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น เนื่องจากเป็นพืชหรือสัตว์ที่หายาก ในปัจจุบัน การสำรวจพบข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตรวม 227 ชนิด แบ่งเป็นความรู้ เกี่ยวกับพืชจำนวน 194 ชนิด ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสัตว์จำนวน 25 ชนิด และข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเห็ดจำนวน 8 ชนิด มีรายละเอียดดังในตารางต่อไปนี้